

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība Eiropas kaimiņattiecību politikas rīcības plānu īstenošanā Dienvidkaukāza valstīs: Armēnijā, Azerbaidžānā un Gruzijā"

(2009/C 277/07)

Ziņotājs: **Andrzej ADAMCZYK KGS**

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu 2007. gada 15. un 16. februāra plenārsesijā nolēma izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par tematu

"Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība Eiropas kaimiņattiecību politikas rīcības plānu īstenošanā Dienvidkaukāza valstīs: Armēnijā, Azerbaidžānā un Gruzijā".

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ārējo attiecību specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2009. gada 16. aprīlī. Ziņotājs — *Andrzej Adamczyk kgs*.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 453. plenārajā sesijā, kas notika 2009. gada 13. un 14. maijā (14. maija sēdē), ar 151 balsi par, 2 balsīm pret un 1 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi.

1.1. Dienvidkaukāzs ir ļoti daudzveidīgs tautību, valodu, vēsturiskajā, reliģiskajā un politiskajā ziņā. Šis apstāklis, kā arī nerimstoši teritoriālie konflikti un gadsimtiem ilgā svešinieku virskundzība ir iemesls tam, ka savas valsts un nacionālās identitātes veidošana, tāpat arī neatkarības sargāšana prasa daudz enerģijas arī no pilsoniskās sabiedrības organizāciju puses.

1.2. Kopš sākās sarunas par partnerības un sadarbības nolīgumiem, kas stājās spēkā 1999. gadā, un par Eiropas kaimiņattiecību politikas rīcības plāniem 2007.–2011. gadam, ne sociālie partneri, ne citas pilsoniskās sabiedrības organizācijas līdz šim nebija pietiekami iesaistīti to izstrādē vai īstenošanā.

1.3. Gan rīcības plānu īstenošana un paredzētās asociācijas nolīgumu sarunas, t.i., divpusējo attiecību instrumenti, gan arī Austrumu partnerība, ar ko izveido daudzpusējas attiecības, sniedz iespējas ar minētajiem pasākumiem saistītajā darbā iekļaut organizētu pilsonisko sabiedrību. Tomēr, lai to īstenotu, vajadzīga gan ES institūciju, gan dalībvalstu līdzdalība.

1.4. Eiropas Komisijai būtu jāaicina Dienvidkaukāza valstu valdības aktīvi sadarboties ar sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām rīcības plānu un partnerības un sadarbības nolīgumu īstenošanā.

1.5. Tajā pašā laikā ES institūcijām būtu jāuzsver, ka sarunās par rīcības plāniem īpaša uzmanība jāpievērš cilvēktiesību un demokrātijas standartu, kā arī sociālā dialoga un pilsoniskā dialoga principu ievērošanai. Gada ziņojumos par rīcības plānu īstenošanu būtu jāiekļauj minēto jautājumu izvērtējums. Tas ļautu palielināt pilsoniskās sabiedrības nozīmi un tās organizāciju neatkarību, kā arī pozitīvi ietekmēt darba ņēmēju pamattiesību un dzimumu līdztiesības nodrošināšanu.

1.6. Izveidojot Austrumu partnerības iniciatīvā paredzēto pilsoniskās sabiedrības forumu, var atvieglot dialogu starp partnerībā iesaistīto valstu organizācijām un to dialogu ar varas iestādēm. Būtu tomēr jānodrošina, ka forumā piedalās patiešām reprezentatīvas un neatkarīgas organizācijas. EESK varētu sniegt svarīgu ieguldījumu minēto kritēriju ievērošanas nodrošināšanā un foruma darbībā.

1.7. Jāsekmē vispusējas, tajā skaitā divpusējas, attiecības starp reģiona un ES valstu iedzīvotājiem un organizācijām. Šim nolūkam jāatvieglo vīzu saņemšana Dienvidkaukāza valstu iedzīvotājiem.

1.8. ES institūcijām, kuru līdzdalība var būt nozīmīga mēģinājumos atrisināt konfliktus starp Dienvidkaukāza reģiona valstīm, būtu jācenšas miera procesā iesaistīt pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas var pozitīvi ietekmēt izlīgšanas procesu.

2. Ievads.

2.1. Dienvidkaukāza reģions aptver trīs valstis: Armēniju, Azerbaidžānu un Gruziju. Lai gan reģiona platība nav liela, tas ir ļoti daudzveidīgs tautību, valodu, vēsturiskajā, reliģiskajā un politiskajā ziņā.

2.2. Situāciju papildus sarežģī tas, ka starp divām reģiona valstīm, proti, Armēniju un Azerbaidžānu, 20 gadus valda konflikts par Kalnu Karabahu, bet Gruzija jau sen zaudējusi kontroli pār savām divām provincēm (Abhāziju un Dienvidosetiju), kur papildu sarežģījumi radās nesenā kara ar Krieviju dēļ.

2.3. Lai gan Dienvidkaukāza valstīs ir atšķirīgas tradīcijas, vēsture un kultūras attīstības ceļi, tās vieno kopīga pagātne, proti, piederība Padomju Savienībai, kas atstāja acīmredzamas pēdas daudzās dzīves jomās, jo īpaši ekonomikas un sociālajā jomā.

2.4. Tā kā Dienvidkaukāzā ir daudznacionāla vide un nepārtraukti bruņotie konflikti, vēl joprojām ļoti svarīgi jautājumi visās trīs valstīs, tostarp pilsoniskās sabiedrības organizāciju vidū, ir nacionālās identitātes stiprināšana, valsts un tās iestāžu veidošana un neatkarības sargāšana.

2.5. Reģiona politisko situāciju raksturo ievērojams demokrātijas trūkums. Divas desmitgades garajā pēdējās neatkarības laikā ir notikuši valsts apvērsumi, pilsoņu kari un vairāk vai mazāk veiksmīgas revolūcijas. Katra jaunā valdība mēģināja ierobežot politiskās opozīcijas darbību, kontrolēt plašsaziņas līdzekļus un ietekmēt pilsoniskās sabiedrības organizācijas, jo īpaši sociālos partnerus. Tikai pēc "rožu revolūcijas" Gruzijā notika pāreja uz demokrātiju, lai gan neatkarīgas organizācijas un ārējie novērotāji min daudzus trūkumus kārtībā, kā darbojas demokrātija.

2.6. Tautsaimniecības stāvoklis rada satraukumu. Modernas infrastruktūras trūkums, novecojusi tehnika, nepietiekams valsts investīciju kapitāls, ieroču un militāro iekārtu finansēšana un tirgus sabrukums bijušajās padomju republikās ir galvenie sliktas ekonomiskās situācijas cēloņi. Ņemot vērā naftas un gāzes atradnes, Azerbaidžānā ir savādāka situācija, tomēr tautsaimniecības atkarība no vienas nozares un Kalnu Karabahas un tai pieguļošo Azerbaidžānas teritoriju zaudēšana ir lielu ekonomisko problēmu saglabāšanās iemesli.

2.7. Arī sociālā situācija ir ļoti sarežģīta. Liela daļa iedzīvotāju dzīvo zem nabadzības sliekšņa, dramatiski pieaug atšķirības starp bagāto un nabadzīgo ienākumiem, ir milzīga sociālās problēmas, sevišķi gados vecāku un slimu cilvēku vidū. Situācijai par labu nenāk augstais bezdarba līmenis un lielais kara bēgļu skaits, sevišķi Gruzijā un Azerbaidžānā. Turklāt saskaņā ar dažiem aprēķiniem līdz pat 60 % Dienvidkaukāza ienākumu tiek gūti neformālajā sektorā, kas papildus rada nopietnas sociālās problēmas. Šo ļoti drūmo situāciju apgrūtina pašreizējā pasaules ekonomiskā krīze. Līdztekus tam visam pastāv arī plaši izplatītas korupcijas problēma.

2.8. Dienvidkaukāza valstu ģeopolitiskā situācija ir neparasti sarežģīta, jo starp valstīm un ar kaimiņvalstīm valda saspīlētas attiecības. Neapšaubāmi bez lielo kaimiņu Turcijas un Krievijas aktīvas līdzdalības būs grūti pārvarēt ģeogrāfisko nošķirtību no pārējās pasaules, tādēļ arī Dienvidkaukāza valstu interesēs ir normalizēt un uzlabot attiecības ar minētajām valstīm. Tas, ka visas trīs valstis, tāpat kā Krievija un Turcija, piedalās Melnās jūras reģiona sinerģijā, kas ir jauna daudzpusēja sadarbības iniciatīva, varētu būt lietderīgs ieguldījums šajā sakarā.

2.9. Viens no iespējamajiem Dienvidkaukāza valstu ienākumu avotiem varētu būt lauksaimniecība, kas agrākās iracionālās valsts politikas un pašreizējo investīciju trūkuma dēļ ir neattīstīta un iznīcināta. Tādēļ, lai rastos būtisks stimuls lauksaimniecības attīstībai, būtu jāizveido pilnvērtīgas tirdzniecības attiecības starp trim valstīm un ar to tradicionālo tirdzniecības partneri, t.i., Krieviju.

3. Eiropas kaimiņattiecību politika (EKP) Dienvidkaukāzā.

3.1. Sākotnēji uz Dienvidkaukāzu neattiecas Eiropas kaimiņattiecību politika (EKP). Tikai pēc tam, kad reģions izrādīja interesi par ciešākām attiecībām ar Eiropu, un pirmām kārtām pēc Gruzijā notikušās "rožu revolūcijas" tika pavērtas jauna sadarbības perspektīva.

3.2. Rīcības plānus attiecībā uz trim valstīm pieņēma 2006. gada novembrī pēc divus gadus ilgām sarunām, un tie veido pamatu sadarbībai 2007.–2011. gadā. Rīcības plānos izvirzītās prioritātes Armēnijas, Azerbaidžānas un Gruzijas gadījumā ir līdzīgas un aptver šādus jautājumus:

- tiesiskuma nostiprināšana, galvenokārt reformējot tiesu sistēmu saskaņā ar Eiropas Padomes standartiem;
- demokrātijas nostiprināšana un cilvēktiesību respektēšanas nodrošināšana, piemēram, atbalstot vietējās pašvaldības;
- neatkarīgiem plašsaziņas līdzekļiem labvēlīgu apstākļu radīšana;
- ekonomiskās situācijas uzlabošana, radot komercdarbībai un uzņēmējdarbībai labākus apstākļus, reformējot nodokļu sistēmu un apkarojot korupciju;
- lielākas stabilitātes panākšana, atbalstot ilgtspējīgu ekonomikas attīstību un sociālo kohēziju, samazinot nabadzību un veicot vides aizsardzības pasākumus;
- reģionālās sadarbības nostiprināšana Dienvidkaukāzā;
- pasākumi mierīgai teritoriālā konflikta atrisināšanai.

3.3. EKP nav nekādi saistīta ar Dienvidkaukāza valstu iespējamo pievienošanos Eiropas Savienībai, tomēr ar to nosaka ciešākas sadarbības jomas, kas varētu sekmēt šo valstu tuvošanos *acquis communautaire* standartiem. Minētajām valstīm ir arī izredzes pievienoties Eiropas ekonomikas zonai, ja tās vēlas.

3.4. Ne sociālo partneru, ne pilsoniskās sabiedrības organizāciju loma līdz šim nav bijusi nozīmīga ne sarunās par partnerības un sadarbības nolīguma un rīcības plānu principiem, ne šo principu īstenošanā, lai gan situācija ir atšķirīga atkarībā no valsts un atsevišķu organizāciju dinamikas. Tās organizācijas, kas mēģināja iesaistīties procesā, dažreiz darīja to pēc savas iniciatīvas un drīzāk pret varas iestāžu gribu, nevis pēc to uzaicinājuma.

3.5. Īstenojot gan rīcības plānus, kas ir galvenie divpusējas koncepcijas instrumenti, gan arī jaunu daudzpusējo iniciatīvu "Austrumu partnerība", pilsoniskās sabiedrības organizācijām rodas iespēja vairāk iesaistīties darbā un pasākumos šajā jomā, tomēr, lai minētās organizācijas patiesi varētu iesaistīties sadarbībā, liela nozīme ir rosinājumam un uzraudzībai no ES iestāžu puses, kā arī palīdzībai no partnerorganizācijām Eiropas Savienības dalībvalstīs.

4. Darba devēji.

4.1. Darba devēju organizācijas trijās Dienvidkaukāza valstīs izjūt visnotaļ spēcīgu varas iestāžu ietekmi arī tādēļ, ka liela daļa saimnieciskās darbības notiek valsts sektorā, tomēr šīs ietekmes iemesli un mehānismi nav vienādi visās valstīs.

4.2. Uzņēmēju organizāciju kopīgā pazīme ir tirdzniecības un rūpniecības kameru būtiskā nozīme. Lai gan pēc būtības tās nav darba devēju organizācijas un to uzdevumi un darbības lauks ir plašāks nekā tikai pārstāvēt uzņēmējus kā sociālos partnerus, tās ir cieši saistītas ar valdību, un bieži vien šāda it kā valsts organizācijas statusa dēļ tām ir noteicoša loma, tomēr tās nav pietiekami neatkarīgas.

4.3. Ņemot vērā, ka darba devēju organizācijām ir neliela ietekme, kā arī to, ka tās ir nepietiekami reprezentatīvas un ar valsts iestādēm tām ir saikne, kuras pamatā visbiežāk ir atkarība, darba devēju organizācijas nespēj būt pilntiesīgs sociālais partneris sarunās ar arodbiedrībām, jo tās gribot vai negribot ir spiestas daudzus jautājumus apspriest tieši ar valdību. Darba devēju organizāciju specifiskās īpašības tomēr atšķiras dažādās valstīs.

4.3.1. Lai gan Gruzijas valdība, kas orientējas uz tirgus ekonomiku, spēcīgi uzstāj uz privatizāciju, būtisku daļu rūpniecības kontrolē valsts, bet lielākā daļa privatizēto uzņēmumu pieder investoriem no Krievijas vai Kazahstānas. Tas papildus veicina valsts vēlmi un iespējas iejaukties darba devēju lietās.

4.3.2. Svarīgākie Armēnijas saimnieciskās darbības sektori vēl joprojām ir Kalnu Karabahas kara veterānu rokās, kuri ir izveidojuši privileģētu uzņēmēju grupu. Tajā pašā laikā vēl joprojām pastāv uzņēmēju, deputātu un valdības politiķu savstarpēja finansiāla, ekonomiskā un politiskā atkarība. Pakāpeniski atkāpjoties paaudzei, kas karoja par Kalnu Karabahu, un sadarbojoties ar darba devēju partnerorganizācijām Eiropā, uzņēmēju organizācijas Armēnijā varētu sākt uzņemties tradicionālākus sociālā partnera uzdevumus.

4.3.3. Enerģētikas nozares īpatsvars Azerbaidžānas tautsaimniecībā ir 90 %, un to vēl joprojām tieši uzrauga prezidents. Iepriekš teiktais un tas, ka uzņēmēju eliti arī pārejās tautsaimniecības nozarēs veido jauni vadītāji, kam ir lojāla nostāja pret valsts iestādēm un no kuriem daudzi ir ieguvuši labu izglītību un ir apmācīti Rietumeiropā un ASV, nozīmē, ka darba devēju organizācijas sāk aizvien vairāk uzņemties sociāla partnera uzdevumu.

5. Arodbiedrības.

5.1. Arodbiedrības trīs Dienvidkaukāza valstīs ir ļoti atšķirīgas galvenokārt tādēļ, ka tās darbojas dažādos ekonomiskos, sociālos un politiskos apstākļos. To kopīgās iezīmes ir aizvien ievērojamāks biedru skaita samazinājums laika gaitā, vairāk vai mazāk izdevušies mēģinājumi reformēt novecojušas struktūras un organizācijas metodes. Lai gan tika veikti daži mēģinājumi, neizdevās izveidot īstu arodbiedrību, un tādēļ praksē vienīgās, kas pastāv darba ņēmējus, ir organizācijas, kuras pastāvēja neatkarības iegūšanas laikā.

5.2. Atšķiras tomēr tas, cik lielā mērā minētās organizācijas atkarīgas no valsts iestādēm un cik tuvas ir to attiecības ar partneriem, proti, darba devēju organizācijām.

5.2.1. Gruzijas arodbiedrības ir samērā neatkarīgas no valdības un prezidenta administrācijas, ar kurām tās ir konfliktā. Tā ir sarežģīta situācija, ņemot vērā apsūdzības par nepatriotisku nostāju vai pat sabotāžu kara situācijā, tomēr tāda situācija ir neizbēgama, jo varas iestādēm ir augstprātīga attieksme un tās nerēķinās ar sociālo partneru viedokli. Arodbiedrību un darba ņēmēju tiesības daudzos gadījumos tiek ierobežotas, un jauno darba kodeksu ieviesa bez apspriešanās.

5.2.2. Armēnijas arodbiedrības, kas no visu triju valstu arodbiedrībām uzsāka reformas visvēlāk, ļoti reti kritizēja valsts varu vai puda vismaz neatkarīgu viedokli un kopš atdalīšanās no Padomju Savienības ilgu laiku neveica nekādas reformas. Tā iemesls bija kara stāvoklis un savdabīgs politkorektuma princips, ar kuru saskaņā atbalsts varas iestādēm ir sava veida patriotisks pienākums. Arodbiedrību konfederācijas vadības nomainīšanās, kas notika 2007. gadā, rada iespēju šai organizācijai darboties dinamiskāk un būt neatkarīgākai.

5.2.3. Kopš Azerbaidžānā pie varas ir nākusi pašreizējā valdība, valsts iestādes lielu uzmanību pievērš sociālajam dialogam un sociālās saskaņas nodrošināšanai. Savukārt arodbiedrības, kas atbalsta minēto politiku, darba ņēmēju interesēs vēlas panākt pēc iespējas vairāk, neradot asus konfliktus un izvairoties no tautas saliedētības apdraudēšanas. Tādēļ radās īpatnējs arodbiedrību korporatīvais modelis, jo īpaši bagātākajā ekonomikas nozarē (enerģētika) un publisko pakalpojumu nozarē. Arodbiedrības, kuras ir diezgan neatkarīgas, aktīvi aizstāv savu biedru sociālās tiesības un labklājību, izvairoties tomēr no tiešas konfrontācijas ar valdību, un, šķiet, pašreiz tā ir vienīgā iespējamā stratēģija.

6. Citas intereses pārstāvošas nevalstiskās organizācijas.

6.1. Dienvidkaukāza nevalstiskās organizācijas var iedalīt trīs grupās atkarībā no to darbības finansēšanas veida:

- neatkarīgas organizācijas, kas savu darbību finansē no biedru iemaksām, sniedzot pakalpojumus citiem vai izmantojot uzkrātos un mantotos līdzekļus;
- valdības izveidotas, finansētas un kontrolētas organizācijas;
- organizācijas, kas atkarīgas no ziedotājiem, visbiežāk ārvalstu ziedotājiem.

6.2. Raksturīgi, ka nevalstiskās organizācijas Dienvidkaukāza reģionā izvirza ļoti dažādus mērķus un veic dažādus uzdevumus, un bieži vien tās darbojas īslaicīgi. Nereti tās tiek izveidotas un vēlāk pazūd pēc viena konkrēta uzdevuma veikšanas vai pēc finansējuma beigšanās.

6.3. Tā kā netika sekmēta pilsoniskās sabiedrības organizāciju darbība un ņemot vērā bruņotos konfliktus un darbības finansēšanas grūtības, patiesi neatkarīgu organizāciju dibināšana ir problemātiska.

6.4. Ņemot vērā tautsaimniecības sabrukumu un sociālo katastrofu, kas notika uzreiz pēc Padomju Savienības izjukšanas, liela daļa pilsoniskās sabiedrības organizāciju orientējās uz nabadzības apkarošanu un dzīves līmeņa uzlabošanu.

6.4.1. Šķiet, pilsoniskā sabiedrība visdinamiskāk veidojas Gruzijā. Aptuveni 100 nevalstisko organizāciju, ko atzinuši neatkarīgi novērotāji, darbojas korupcijas apkarošanas jomā un veicina tiesiskumu, cilvēktiesības un mazākumtautību tiesības, plašsaziņas līdzekļu brīvību, vides aizsardzību un energoapgādes drošību.

6.4.2. Armēnijā galvenās nevalstisko organizāciju grupas ir tās, kas darbojas tiešā valdības vai starptautisko organizāciju uzdevumā, veicot politisko analīzi un izstrādājot stratēģiskus dokumentus, un tās, kuras īsteno projektus tādās jomās kā izglītība, veselības aizsardzība vai sociālā aizsardzība. Interesanti, ka pēc projekta pabeigšanas nevalstiskās organizācijas kļūst par maziem pakalpojumu komercuzņēmumiem.

6.4.3. Azerbaidžānas NVO forumā, kas ar ANO Attīstības programmas palīdzību dibināts 1999. gadā, ir pārstāvētas vairāk nekā 400 dažādu nevalstisko organizāciju, kuras ir daļēji atkarīgas no valdības, ārvalstu sponsoriem vai opozīcijas partijām. Dažas atlikušās organizācijas eksistē, pateicoties naudai, ko tās saņem par saviem pakalpojumiem. Neraugoties uz to, pastāv neliels skaits organizāciju, kuras ir politiski neitrālas un kurām nākotnē var būt lielāka nozīme sabiedriskās domas veidošanā.

7. Perspektīvas un ieteikumi.

7.1. Eiropas kaimiņattiecību politikas rīcības plānu īstenošana ir līdz šim neizmantota iespēja, kas ļauj nostiprināt sociālo un pilsonisko dialogu, Eiropai sadarbojoties ar Dienvidkaukāza valstīm.

7.1.1. Eiropas Komisijai būtu jāaicina Dienvidkaukāza valstu valdības apspriesties ar sociālajiem partneriem un citām pilsoniskās sabiedrības organizācijām par rīcības plāniem un veidot ar tiem sadarbību, lai īstenotu, uzraudzītu un novērtētu rīcības plānus. To nevar aizstāt pat vislabākie tiešie kontakti, kādi ir ES pārstāvniecībām ar atsevišķām organizācijām. Tam būtu liela nozīme, īstenojot rīcības plānus un nostiprinot pilsoniskās sabiedrības nozīmi un lomu.

7.1.2. Sarunās par rīcības plāniem un partnerības un sadarbības nolīgumiem Eiropas Komisijai būtu vairāk jāuzsver, ka jāievēro cilvēktiesības un demokrātijas standarti, kā arī sociālā dialoga un pilsoniskā dialoga principi, tajā skaitā tiesības biedroties un organizēt sarunas par koplīgumu. Gada ziņojumos par rīcības plānu īstenošanu būtu vēlams iekļaut visaptverošu vērtējumu par minētajiem jautājumiem.

7.1.3. Atsevišķu valstu valdībām kopā ar ES institūcijām un ciešā sadarbībā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām būtu jāorganizē plaša informācijas kampaņa par ES, tās institūcijām un *acquis communautaire*, kā arī kaimiņattiecību politiku un rīcības plānu īstenošanu. Tādēļ jāizstrādā atbilstīgi instrumenti un dažāda veida finansējums. Viens no tādiem instrumentiem varētu būt iespēja saņemt īpaši šim mērķim paredzētu, mazu ES finansiālu atbalstu, ko piešķir pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

7.2. Jaunā Austrumu partnerības iniciatīva būs jauna iespēja, kas ļaus nostiprināt Dienvidkaukāza un Eiropas Savienības pilsoniskās sabiedrības organizāciju attiecības un galvenais — veicināt pilsonisko dialogu uz vietas.

7.3. Austrumu partnerības iniciatīvā minētais priekšlikums izveidot pilsoniskās sabiedrības forumu, kas veicinātu organizāciju sadarbību un atvieglotu to dialogu ar varas iestādēm, ir vērtīgs ierosinājums, tomēr jāveic arī uzraudzība no ES iestāžu puses, lai dialogs patiesi notiktu.

7.3.1. Šajā sakarā jānodrošina, ka pārstāvju izvirzīšana forumam notiek demokrātiski un dalībnieku vidū ir reprezentatīvākās, demokrātiskākās un neatkarīgākās organizācijas. EESK varētu sniegt svarīgu ieguldījumu minēto kritēriju ievērošanas nodrošināšanā un foruma darbībā.

7.3.2. Forums, kurā būtu pārstāvētas arī citas valstis, uz ko attiecas kaimiņattiecību politika, radītu arī pilsoniskajai sabiedrībai iespējas paplašināt daudzpusējas sadarbības modeli, veidojot attiecības ar valstīm ārpus Dienvidkaukāza reģiona.

7.4. Ar Austrumu partnerību būtu jāsekmē efektīvas attiecības starp iedzīvotājiem un organizācijām tādās jomās kā izglītība, zinātne, kultūra, diskriminācijas un neiecietības apkarošana un savstarpēja kultūru iepazīšana. Lai to sasniegtu, jāatvieglo vīzu saņemšana Dienvidkaukāza valstu iedzīvotājiem.

7.5. Gan Eiropas kaimiņattiecību politika, gan arī Austrumu partnerība rada Dienvidkaukāza valstu pilsoniskajai sabiedrībai iespējas veidot ne tikai kontaktus ar ES institūcijām, bet arī divpusēju sadarbību ar savām partnerorganizācijām. Ļoti lietderīgi būtu izveidot arī mehānismu, kas veicina sadarbību ar tām līdzīgām organizācijām ES teritorijā.

7.6. Viena no Dienvidkaukāza valstu problēmām ir nerimstoši bruņotie konflikti. Lai gan ES institūcijām ir nepārprotama loma mēģinājumos atrisināt konfliktus, šķiet, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijas varētu atbalstīt miera procesu, jo īpaši to popularizējot savas valsts iedzīvotāju vidū. Šajā sakarā īpaši nozīmīgas varētu kļūt kopīgas reģionālās iniciatīvas, kas sarežģīto izlīgšanas procesu ļautu sākt, veidojot attiecības ar partnerorganizācijām valstīs, kurās konflikts vēl nav atrisināts.

Brisele, 2009. gada 14. maijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Mario SEPI*
